

Susanna Gideonsson: Tal vid LO:s kongress 2020

Talare

Susanna Gideonsson
Ordförande för LO

Datum

15 juni 2020

1 Kamrater, kongressombud,

Återigen, ett stort, varmt tack för förtroendet.

5 Ni vet hur sådana här tal brukar vara.

En dramatisk berättelse om hur det var när man gick med i facket.

Om orättvisor som behövde stoppas. Arbetskamrater räddas.

10

Om för jävliga arbetsgivare.

Men så var det inte för mig.

15 Jag gick med för att man skulle det.

Där jag kommer ifrån var det bara så.

”Gnäll inte. Det är massor att göra. Inget att åja sig över. Bara att mata på.”

20

Det är jag uppväxt med, och så har mitt liv fortsatt.

Den som vill ha något gjort, måste vara med och hugga i.

25 Så när jag började jobba, då gick jag med i facket.

Det var inte konstigare än så.

*

30

Sådana här tal brukar också börja med att en nyvald ordförande berättar

hur de kommande fyra åren ska bli.

35

Men det tänker jag inte göra.

För det ska inte jag bestämma ensam.

40 Jag har ännu inte suttit ned med de andra tre i ledningen ni valt här idag.

Jag har ännu inte samlat LO-styrelsen.

Jag har ännu inte hunnit prata med förtroendevalda i förbund och LO-distrikt.

45

Och vi har dessutom en massa kongressbeslut som vi ännu inte har fattat.

Min övertygelse är att det är tillsammans med andra, som vi blir starka och kan förändra.

50

Det gäller också en LO-ordförande.

Därför vill jag först lyssna och samtala.

55 Sedan kan jag hålla tal.

Där jag kan presentera en färdriktning vi är överens om.

I dag kan jag göra tydligt vad som är viktigt för mig i de samtalen.

60

Kamrater,

65 De senaste åren har vi i facket ställts inför växande ”utmaningar”, som det heter.

Utvecklingen i samhället och i politiken har inte gynnat oss och vår sak.

Men vi har reagerat på det med mindre, istället för mer, sammanhållning.

I senaste avtalsrörelsen sprack samordningen. Igen.

Kring förhandlingarna om trygghet och omställning har vi varit splittrade.

75

Det här är ett mönster som vi behöver ändra på.

För att kunna ta kampen för bättre villkor, måste vi stå enade.

80

Annars kommer vi inte att lyckas.

Det är inget jag som ny ordförande kan fixa ensam.

Men jag vet, att tillsammans kan vi.

85

Och måste.

För om inte vi, vem skulle då göra det?

90

*

Vänner,

En ytterligare ”utmaning” vi har är att allt färre går med i våra förbund.

95

När det fackliga samtalet har tystnat på många arbetsplatser, så är det inte så konstigt.

Och det har flera skäl.

100

Man är rädd att förlora sin osäkra anställning.

Eller man träffar faktiskt aldrig på några arbetskamrater att prata med.

105

För så ser schema och bemanning ofta ut i dag.

Häromdagen kom en rapport om att utlandsfödda i allt lägre utsträckning är med i facket.

110

Detta är förklaringen:

De jobbar ofta i branscher där man inte träffas: taxi, hotell- och restaurang och hemtjänst.

115

Där organiseringen generellt är svår.

Låter vi det fortsätta förlorar vi erfarenheter vi verkligen behöver.

120 Detta är en verklighet som vi måste förstå och förhålla oss till.

Arbetsgivarna och politiken har ändrat våra förutsättningar.

Men det är ingen idé klaga på att ”folk inte går med i facket”.

125

Det är vi som behöver ändra våra arbetsätt.

*

130 Det är förbunden som organiserar medlemmar.

Ni kan era branscher och känner era arbetsplatser.

LOs uppgift är att ge er de bästa möjliga förutsättningarna.

135

LO ska skapa uppmärksamhet och driva opinion för fackliga frågor.

Vi ska skapa arenor för er att utbyta erfarenheter och lära av varandra.

140 Och tillsammans ska vi få genomslag i avtalsförhandlingar, men också gentemot politiken.

När vi både syns och levererar märker vanligt folk att fackligt engagemang gör skillnad.

145

Då finns det skäl att vara med.

*

150

Vänner,

Vad är facket?

155 Du och jag vet, att facket är medlemmarna i klubben,

skyddsombudet på arbetsplatsen,

vi alla tillsammans när vi går ihop för att ta makten över våra arbetsvillkor,

160

för att tillsammans förändra våra liv,

och vårt samhälle.

165 Du och jag, vi vet medlemskapets fulla potential.

Men det vet sällan den som är ny.

Som kom med i kölvattnet av coronaepidemins konsekvenser.

170

Hon tror kanske att facket inte är hon.

Att facket är ett försäkringsbolag eller en arbetsmarknadspolis.

175 Och missar alla de möjligheter hon har tillsammans med oss.

Därför behöver vi bli bättre på att visa vad facket verkligen är.

Vi har något att erbjuda som det råder stor brist på i många människors liv –

180

mening, gemenskap och makt.

Vi behöver vara många.

185 Vi behöver vara starka.

Och, vi behöver vara enade.

190 För att nå dit vill jag bidra med tydligt ledarskap, högt i tak, och raka
diskussioner.

I uppdraget som LOs ordförande är min första prioritering: en enad och stark
fackföreningsrörelse.

195

Kamrater,

200 Även i samhället i stort är sammanhållning att föredra framför splittring.

Jämlika samhällen är helt enkelt bättre.

Människor är friskare, lever längre och känner sig tryggare.

205

Ekonomi utvecklas och vi får mer att fördela.

Jämlikhet är inte bara rätt. Det är också smart.

210 Vi vet alla det, men ändå fortsätter utvecklingen åt rakt motsatt håll.

Nu får det vara slut med de nyliberala lekstugorna.

Både i Sverige och världen.

215

Men som många sagt i många tal i många år nu: Det måste inte fortsätta så här.

Vi kan ta tillbaka jämlikheten.

220 Jag säger: för att lyckas måste vi bli bättre på att ”mata på och hugga i”.

Vi måste göra mer för att ta vårt ansvar för att förändringen också ska bli av.

Det är dags för det starka samhällets revansch!

225

Ett samhälle där vi tar hand om varandra, och ingen lämnas ensam.

Där vi samarbetar istället för att konkurrera.

230

Där jämlikhet inte bara är ett fint ord i högtidstal, utan verklighet.

*

235 Därför kräver vi fullt fokus och aktiva åtgärder för att nå full sysselsättning.

Att alla har ett jobb och en inkomst som det går att leva på är en grundpelare i bygget av det jämlika samhället och i försvaret av det fackliga löftet.

240 Vi kräver också en stärkt a-kassa och en sjukförsäkring värd namnet.

Ingen som blir sjuk eller förlorar jobbet ska bli utblottad.

245 Krispaketen som har kommit nu i coronakrisen är bra, inte minst när det gäller a-kassan.

Men de måste permanentas och bli ett golv från vilket vi ska vidare, uppåt.

Sveriges ersättning vid arbetslöshet är idag sämre än EU-genomsnittet.

250

Så kan vi inte ha det.

Det ska vara lätt att kvalificera sig till a-kassan,

255 ersättningen ska vara god och den ska vara det över tid.

A-kassan måste stärkas ytterligare.

Det handlar om trygghet för vanligt folk.

260

Men också om sunt samhällsekonomiskt förnuft.

Och även om a-kassan stärks, så gör den bara halva jobbet.

Därför kräver vi också goda möjligheter till kompetensutveckling och omställning.

Såväl klimatomställningen som coronakrisen visar på behovet.

270

Vi kräver också att rika betalar mer.

Högre skatt på kapitalinkomster är ett självklart första steg.

275

Det är på grund av dessa inkomster som de rikaste dragit ifrån, och ökat klyftorna.

Vi kräver rejäla offentliga investeringar i bostäder och infrastruktur.

280

I el, internet och järnväg.

Det handlar om att det ska gå att leva i hela landet.

Och om att skapa jobb i en ekonomisk nedgång.

285

*

Slutligen kräver vi en generös och generell välfärd.

290

Med permanent ökade resurser.

För något har gått mycket galet.

Jag förstod vidden av det, när en bekant från Västerbottens inland sa till mig,

295

att hon kände sig som en belastning för samhället.

Det här var när hon skulle föda barn.

300

Platserna räckte inte till.

Det var flera mil till närmsta BB.

305 Och kön till barnomsorgen var lång.

Så känner nog många som idag behöver sjukvården eller välfärden.

Att de är en belastning.

310

Jag undrar: Vart är vi på väg? Vad har vi gjort med vårt samhälle?

Födande kvinnor ska inte skämmas.

315 De ska vara stolta över att sätta ännu en människa till världen.

Vår välfärd är inte en belastning. Den är en rättighet.

Vår välfärd är inte en utgift. Den är en investering.

320

Men framför allt en del av själva meningen med allt.

Och ett verktyg för ett mer jämlikt samhälle.

325

*

Om min första prioritering var en stark och enad fackföreningsrörelse,

Så är min andra prioritering: ett ännu mer envist och ihärdigt arbete –

330

för att öka jämlikheten i Sverige.

Både på arbetsmarknaden och i samhället i övrigt.

335

Kamrater,

Jämlikhet är också mitt ingångsvärde i vår tids ödesfråga:

340

Den globala klimatkrisen.

För också i denna kris kan rika köpa sig större trygghet än vanligt folk.

345

Också i denna kris är det fattiga, kvinnor och barn som drabbas värst.

Detta när nära hälften av alla utsläpp orsakas av världens rikaste tiondel.

350 Det handlar om jämlikhet och rättvisa.

Om att det inte finns några jobb på en död planet.

Därför är klimatfrågan också en facklig angelägenhet.

355

LO och fackföreningsrörelsen har två uppgifter:

För det första ska vi se till att omställningen går snabbt nog.

360 Sverige ska och måste bidra till att Parisavtalet nås.

Om vi inte lyckas drabbas arbetare i både Sverige och resten av världen.

365 Våra företag och arbetsplatser, ja hela ekonomin, måste ställas om för att vara livskraftig i framtiden.

För det andra ska vi kräva att omställningen blir rättvis.

De rika måste bidra mest.

370

Och vanligt folk måste ges möjlighet att klara både omställningen och leva ett gott liv.

Det går inte att lägga hela ansvaret på den enskilda individen.

375

Alla har ett ansvar, men verklig förändring kräver också samarbete och systemförändringar.

Konkret, i Sverige krävs stora investeringar:

380

I grön forskning och infrastruktur.

I fossilfri produktion och industri.

385

Men också i kunskap, välfärd och trygghetssystem.

Så rustar vi människor för förändring.

390

Så ingjuter vi mod, hopp och tillförsikt om att ingen ska lämnas efter.

Så skapar vi en bättre framtid för oss själva och för våra barn.

395

Kamrater,

Vet ni hur många i handeln som har en fast anställning på heltid?

400

Det vi brukar kalla en normanställning.

44 procent.

Bland kvinnor: 24 procent.

405

De flesta i handeln jobbar antingen deltid eller har en otrygg anställning.

Normanställningen är inte norm.

410

Man har kontrakt som löper en månad i taget.

Ibland bara dag till dag.

Man vet aldrig hur stor lönen blir den 25e.

415

Man har inte en chans till hyreskontrakt, bostadslån eller att överhuvudtaget kunna planera sitt liv.

Och man är så rädd att förlora det jobb man ändå har.

420

Jag har träffat så många anställda som inte vågar ställa en enkel fråga på jobbet.

För de vill inte uppfattas som krångliga.

425

Jag har träffat anställda som gråter när arbetsgivare ringer.

För de orkar inte ännu en dag, men vågar inte tacka nej.

430 De är inte undantag.

De är en stor andel av LOs medlemmar.

De är oftast kvinnor.

435

Och de känner vanmakt.

*

440 De otrygga anställningarna har vuxit inom handeln. Men de finns överallt:

När coronaepidemin drog in förlorade över 10 000 visstidare inom hotell och restaurang jobbet direkt.

445 I samma kris har vi sett hur bemanningsanställda, transportarbetare och personer med så kallade gig-jobb i olika sektorer plötsligt stått helt utan jobb och inkomst.

450 Äldreomsorgen har länge haft en stor andel visstidare. Och nu, när man ser det som en orsak till smittspridning så uppmärksammas det, då först ses det som ett problem.

Men vi här inne vet att otrygga anställningar alltid är ett problem.

455 Så har det varit, så är det nu, och så kommer det att förbli.

Daglönerna är tillbaka.

Förr stod vi med mössan i hand, idag är det med mobil.

Otryggheten har blivit det normala.

Det tillfälliga har blivit permanent.

465

Det är som att vrida klockan tillbaka.

Eller som att förflyttas till andra sidan Atlanten.

470 I USA finns begreppet ”working poor” - arbetande fattiga.

Privata nannys, McDonalds-arbetare,

trädgårdsmästare och poolskötare.

475

De jobbar nästan jämt.

Men når ändå aldrig en rimlig levnadsstandard.

480 De flesta är kvinnor. Många är invandrare.

”The American dream” är i realiteten en mardröm.

Därför måste vi stoppa nyliberalismens illdåd här hemma.

485

För om inte vi tar kampen mot de otrygga anställningarna,

om inte vi tar kampen för dem som har det allra sämst -

490 vem ska då göra det?

Vi måste våga se verkligheten som den är idag.

Arbetsvillkoren som de är idag.

495

Och mata på och hugga i för att förändra.

Ingen annan kommer göra det åt oss.

500

*

Mitt i utvecklingen mot ett alltmer utbrett daglöneri,

505 mitt i en ekonomisk nedgång med ökande arbetslöshet,

mitt i en tid av växande klyftor,

då vill högern försämra anställningstryggheten ännu mer.

510

De hyllar den här LAS-utredningen.

Den utredningen som ger 10-1 till arbetsgivarna, som Tobias Baudin brukar säga.

515

Trots att Januariavtalet sa att balansen mellan parterna skulle upprätthållas.

Jag har brukat säga att LAS är som en schweizerost.

520 Med det här förslaget skulle osten rivas till smulor.

Därför ska vi aldrig låta förslaget bli verklighet.

LO kommer inte acceptera att någon regering försämrar anställningstryggheten.

525

LO kommer göra allt för att i förhandlingar med vår motpart fortsatt ta ansvar för villkoren på arbetsmarknaden.

Varför är det här så viktigt för LO?

530

Jag vill lyfta tre skäl.

För det första: Det här är frågor som vi – parterna – ska ta ansvar för.

535 Det har vi gjort med stor framgång i många decennier,

och det finns inte ett enda gott skäl till att politiker nu ska lägga sig i.

540 För det andra: Förslagen i utredningen är usla.

De skulle kraftigt försämra våra medlemmars trygghet på jobbet.

I praktiken, skulle få av oss, ha kvar någon anställningstrygghet att tala om.

545

Vi skulle alla ha en livslång provanställning.

För det tredje: Förslagen gör det mindre troligt att parterna kan komma överens.

550 Om vi inte lyckas, har arbetsgivaren ett lagförslag att falla tillbaka på.

För oss är det tvärtom.

555 Det är ett obalanserat lagförslag som dessutom skapar obalans mellan de parter som ska förhandla.

Utredningen måste därför bort från bordet. Ner i papperskorgen.

560 Och jag vill också påminna den som kanske glömt: Det var vi – LO – som redan 2017 initierade förhandlingar med Svenskt Näringsliv om trygghet och omställning.

Alltså innan både riksdagsval och Januariavtal.

565 För vi hade insett att LAS inte funkade på dagens arbetsmarknad.

Inte minst med anställningsformen allmän visstid som borgarna införde 2007.

570 Som i ett slag förändrade villkoren på arbetsmarknaden – ja, faktiskt hela samhället – i grunden.

Vi ville inte ha den 2007.

Vi vill inte ha den nu.

575

Så,

580 om min första prioritering var en stark och enad fackföreningsrörelse,
och min andra prioritering ett ännu mer envist arbete för att öka jämlikheten i
samhället och på arbetsmarknaden –

585 då är min tredje, och sista, prioritering självklart: att stoppa de otrygga
anställningarna.

I Sverige ska vi ha trygga jobb!

*

590 Och vår vision är att ett jobb ska ge mer än enbart en inkomst.

Jobbet ska ge en känsla av att man gör rätt för sig och bidrar.

595 Det ska ge gemenskap.

Det ska ge arbetskamrater att dela glädje och bekymmer med. Och en och annan
fika rast.

600 Man ska få lära sig, och utvecklas.

Det förutsätter goda villkor:

605 Anställningstrygghet, fungerande arbetstider,

god arbetsmiljö, medbestämmande

och lärande på jobbet.

610 Varje arbetare i vårt land ska kunna känna sig stolt över sitt arbete.

Känna sig behövd.

615 Och få de villkor och den lön man förtjänar.

Man ska glad i hågen kunna vissla på vägen till jobbet,
och vissla på vägen hem.

620

Kamrater,

625 Vi är starka tillsammans.

Inte sammansmälta till en. Utan tillsammans.

Var och en med sin speciella styrka.

630

Samlade mot gemensamt mål, då är vi som allra mest kraftfulla.

Så ser jag på oss.

635 Så ser jag också på vår relation med Socialdemokraterna.

I min roll som LOs ordförande ser jag verkligheten från kassan på Hemköp.

Från kapprummet på förskolan.

640

Från betonggolvet i verkstaden i Hultsfred.

I min roll som LOs ordförande så har jag ett förtroende att förvalta.

645 Det är förtroendet från förbundens medlemmar.

Jag kommer aldrig backa för att ta en strid för Sveriges arbetare.

LOs röst kommer alltid, under min ledning, att vara tydlig, ärlig och
självständig.

650

*

I dag regerar Socialdemokraterna starkt begränsade av sina samarbetspartier.

Det är frustrerande för oss,

och säkert också för dem.

660

Samtidigt såg också LOs styrelse detta alternativ som det minst dåliga.

Hellre en S-ledd regering med stöd av Centern och Liberalerna,

665

än fyra år med Moderaterna, Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna.

Men det får inte leda till att en socialdemokratiskt ledd regering försämrar anställningstryggheten.

670

Där säger vi stopp.

Men jag är samtidigt glad att vi har en s-ledd regering i dessa kristider.

Krispaket efter krispaket har levererats,

675

med reformer för att skydda våra medlemmar, vanligt folk, från de värsta effekterna av krisen.

Slopat karensavdrag,

680

bättre villkor i a-kassan,

mer resurser till välfärden,

685

fler utbildningsplatser.

Vi är inget politiskt parti, men vi har mängder av politiska krav.

Genom vår unika facklig-politiska samverkan med Socialdemokraterna

690

har vi de bästa möjligheterna att påverka politiken.

Det skulle vara tjänstefel av oss att inte använda och stärka den kanalen.

695

Men det gör ingen LO-ordförande ensam.

Det görs allra bäst av oss alla tillsammans.

700 När vi tar plats i partiet.

I s-föreningen.

I barn- och utbildningsnämnden.

705

I kommunfullmäktige.

Överallt behövs fackliga röster och fackliga erfarenheter.

710 För vi ska inte tro att politiker – av någon färg – är tankeläsare.

De vet inte hur LO-medlemmar har det, eller vad LO-medlemmar behöver, om inte vi säger det.

715 Därför vill jag också att vi ska prata med, och försöka påverka, alla demokratiska partier.

Därför ska LO göra arbetares röster hörda överallt där beslut fattas som påverkar oss.

720

Vänner,

725 Vi är inte rädda att vårt möte ska avbrytas av polis.

Att vi ska fängslas för att vi utövar våra demokratiska rättigheter.

Men så är det inte överallt.

730

På många håll i världen utsätts våra fackliga kamrater för förtryck och förföljelse,

735 enbart för att de står upp för de fackliga rättigheter vi ser som självklara.

Jag vill nämna en av dem.

740 Han heter Lee Cheuk-Yan och är generalsekreterare för Hongkongs fria fackföreningsrörelse,

som vi nyss fick hälsning ifrån.

745 Han var gäst på LOs förra kongress, och vi hyllade honom då för hans demokratiarbete.

I dag, den 15 juni, ställs han inför rätta i Hongkong.

750 Hans så kallade ”brott” är att ha stått upp för grundläggande mänskliga rättigheter genom att delta i protesterna mot de så kallade säkerhetslagar som regimen i Peking vill införa i Hongkong.

Lagar som starkt begränsar hongkongbornas demokratiska rättigheter.

755 Vi kommer aldrig att acceptera att människor fängslas för att de står upp för fackliga och mänskliga rättigheter.

Vi kräver att Hongkongbornas demokratiska rättigheter respekteras.

760 Vi kräver att vår kamrat Lee Cheuk-Yan omedelbart sätts på fri fot och får fortsätta sitt fackliga arbete!

765 Vänner,

När sommar och semestrar är över har vi en intensiv höst att ta itu med.

770 Mitt i LAS-utredningar, omställningsavtal, EU-lagstiftning om minimilöner, coronaepidemi och arbetslöshet så ska vi också återuppta våra kollektivavtalsförhandlingar.

Spelplanen har förändrats drastiskt.

775

Våra motparter kommer såklart att utnyttja situationen,
och hävda att det inte finns utrymme att uppfylla våra krav.

780

Men det tycker de ju aldrig.

Och coronakrisen har tydligt visat vilka det är som håller samhället igång.

Utan undersköterskor, rörmokare och butiksbiträden,

785

utan pappersarbetare, lokförare och en mängd andra arbetargrupper,

hade inte Sverige fortsatt att fungera.

790

Samtidigt har arbetare stått i frontlinjen.

Riskerat att smittas och föra smitta vidare.

Nu är det dags att ta betalt för det.

795

Gärna applåder, men först ett tryggt jobb och en vettig lön!

Alla nya medlemmar som gått med under krisen har gjort oss starkare.

800

Nu ska vi använda den styrkan.

Vi har våra avtalskrav klara.

Om något så har de blivit än viktigare:

805

Mer pengar i plånboken.

Högre pensioner.

810

Bättre arbetsmiljö.

Det ser jag fram emot att kämpa för tillsammans med er.

815 ***

Kamrater, kongressombud,

Jag önskar så att jag såg er alla framför mig.

820

I salen på Folkets hus.

Som det ska vara på en kongress.

825 Jag vill se er i ögonen, småprata, ta en kaffe i pausen.

Känna vår samlade kraft.

Men nu är det som det är.

830

Och egentligen är det som det är till vardags:

Att vår samlade kraft är spridd i landet, från norr till söder.

835 Över hela landet får våra medlemmar elen att funka, bostäder byggda,

barn omplåstrade och måltider serverade.

Över hela landet genomför fackligt förtroendevalda och anställda

840

förhandlingar, skyddsronder och utbildningar.

Över hela landet står vi upp för arbetares rättigheter och allas lika värde.

845 För demokrati och jämlikhet.

Och det är summan av alla dessa handlingar som skapar förändring.

Ibland kan det kanske kännas tröstlöst:

“Vad gör jag för skillnad på det stora hela?”

Jag säger: Du gör all skillnad.

855

När du matar på och hugger i där just du befinner dig.

Du är droppen som urholkar stenen.

860

Och tillsammans är vi över 1,4 miljoner droppar.

Och just nu blir vi så många fler för varje dag.

Tillsammans är vi en stor rasande älv.

865

Vi är inga offer.

Vi har makt.

870

Vi ska kräva vår rätt.

För, det är vår plikt.

För om inte du och inte jag gör det – vem ska då göra det?

875

Vi ska tillsammans bygga ett starkt och enigt fack.

Värva medlemmar som aldrig förr,

880

och inte låta arbetsgivare eller borgerliga politiker spela ut oss mot varandra.

Vi ska bygga ett starkt och jämlikt samhälle.

Hållbart för både människa och natur.

885

Där ingen lämnas efter, utan var och en får komma till sin rätt.

Vi ska stoppa de otrygga anställningarna!

890

Slänga allmän visstid, deltidsträsket och LAS-utredningen på skräphögen!

Vi ska höja arbetares röster, i samhället och i politiken.

895 Ingen ska tillåtas glömma vilka det är som får vårt land att rulla.

Vi ska göra det tillsammans. För det är då vi är som starkast.

Tack för förtroendet och tack för att ni har lyssnat.

900

Nu kör vi, kamrater!

Taggar

2020, 2020-tal, Facklig kamp, Kvinna

905

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/susanna-gideonsson-tal-vid-lo-s-kongress-2020>

910

915

920

925